

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-649338-I/10/KM

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa, 6. IX. 2012

Pan

Stanisław Kalemba

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ul. Wspólna 30

00-930 Warszawa

1668410

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Związek Producentów Ryb w sprawie nieprawidłowości w działaniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, polegających na nieudzielaniu pomocy w ramach środka 2.2 „Działania wodno-środowiskowe” zgodnie z kolejnością składania wniosków o dofinansowanie przez producentów.

Rzecznik skierował w dniu 15 kwietnia 2011 r. w tej sprawie pismo do Dyrektora Departamentu Rybołówstwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z prośbą o ustosunkowanie się do podniesionych w skardze Związku Producentów Ryb zarzutów. Odpowiedzią z dnia 10 maja 2011 r. (nr RYBps-JM-540-13/11) Dyrektor poinformował Rzecznika, że z uwagi na zarzuty podniesione przez Związek Ministerstwo prowadzi kontrolę w Oddziałach Regionalnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wskazanych w skardze Związku Producentów.

W dniu 3 października 2011 r. Rzecznik otrzymał z Ministerstwa informacje pokontrolne dotyczące kontroli przeprowadzonych w czterech Oddziałach Regionalnych ARiMR (dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, śląskim, warmińsko-mazurskim). Następnie w dniu 9 marca 2012 r. Rzecznik otrzymał informacje pokontrolne z kontroli przeprowadzonych w pozostałych wskazanych w skardze Związku Oddziałach Regionalnych Agencji (lubelskim, wielkopolskim oraz lubuskim). Rzecznik zwrócił się do Ministerstwa pismem z dnia 5 czerwca 2012 r. z prośbą

T. 31.10.12

ANALIZY

o poinformowanie, czy przeprowadzone kontrole wykazały nieprawidłowości w działaniu Agencji oraz o przekazanie, jakie wnioski wynikają z tych kontroli. Pismem z dnia 11 czerwca 2012 r. (nr RYBkmr-mf-074-11/2012 l.dz. 2978) Dyrektor Departamentu Rybołówstwa poinformował Rzecznika, że z przeprowadzonych kontroli nie wynika, iż Oddziały Regionalne Agencji przyznawały środki pomocy niezgodnie z kolejnością zgłoszeń. Ponadto Dyrektor wskazał, że także odnośnie do okresu rozpatrywania wniosków nie można stwierdzić, iż Oddziały Regionalne działały niezgodnie z przepisami prawa. Jednak przeprowadzona dokładna analiza stanu prawnego oraz otrzymanych przez Rzecznika informacji pokontrolnych prowadzi do odmiennych wniosków.

Pomoc w ramach środka 2.2 „Działania wodno-środowiskowe” jest przyznawana zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 września 2009 r. *w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwracania pomocy finansowej na realizację środków objętych osią priorytetową 2 - Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury, zawartą w programie operacyjnym "Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013"* (Dz. U. Nr 147, poz. 1193 ze zm.). Przepis § 41 rozporządzenia określa informacje, które powinny znaleźć się we wniosku oraz dokumenty, które należy do niego załączyć. W przypadku braków formalnych wniosku Agencja, zgodnie z dyspozycją przepisu § 43 ust. 2, wzywa wnioskodawcę do usunięcia braków lub złożenia wyjaśnień. Ponadto, zgodnie z przepisem § 44 rozporządzenia, wniosek o dofinansowanie rozpatruje się w terminie trzech miesięcy, a bieg terminu zostaje wstrzymany w przypadku wezwania wnioskodawcy do wykonania określonych czynności do czasu wykonania tych czynności. Zgodnie z przepisem § 51 rozporządzenia, pomoc jest przyznawana do wyczerpania środków finansowych, zgodnie z kolejnością złożenia prawidłowo wypełnionego i udokumentowanego wniosku o dofinansowanie. Oznacza to, że w przypadku złożenia wniosku niepełnego i wezwania przez Agencję do usunięcia braków, wniosek należy uznać za złożony w dniu uzupełnienia przez wnioskodawcę braków i ten termin brać pod uwagę przy ustalaniu kolejności składania wniosków.

Związek Producentów Ryb zarzucił w skardze do Rzecznika, że Oddziały Regionalne Agencji rozpatrywały złożone wnioski w czasie dłuższym niż 3 miesiące oraz że umowy były zawierane z pominięciem kolejności wynikającej z daty złożenia prawidłowo wypełnionego i udokumentowanego wniosku. W ocenie Rzecznika, po dokonaniu analizy informacji pokontrolnych, nie można się zgodzić z wyrażonym w piśmie Ministerstwa z dnia 11 czerwca 2012 r. stanowiskiem, że kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie wskazanym przez Związek.

Skontrolowane przez Ministerstwo sprawy pokazują, że otrzymanie dofinansowania jest uzależnione od działania pracowników Oddziałów Regionalnych Agencji. W ramach środka 2.2. zostały skontrolowane 22 sprawy (3 w woj. dolnośląskim, 1 w woj. lubelskim, 5 w wielkopolskim, 5 w lubuskim, 4 w kujawsko-pomorskim, 2 w śląskim oraz 2 sprawy w woj. warmińsko-mazurskim). Uzależnienie wnioskodawców od działania pracowników najlepiej pokazuje przykład województwa wielkopolskiego, gdzie żaden z wnioskodawców nie uzyskał dofinansowania z uwagi na brak środków. Wnioski zostały złożone w dniach 21 października 2009 r. (pierwsze wezwanie do uzupełnienia braków doręczone wnioskodawcy w dniu 11 grudnia 2009 r.), 26 października 2009 r. (pierwsze wezwanie do uzupełnienia braków doręczone w dniu 16 grudnia 2009 r.), 3 listopada 2009 r. (pierwsze wezwanie do uzupełnienia braków doręczone w dniu 16 grudnia 2009 r.), 27 listopada 2009 r. (pierwsze wezwanie do uzupełnienia braków doręczone w dniu 23 grudnia 2009 r.) oraz 27 listopada 2009 r. (pierwsze wezwanie do uzupełnienia braków doręczone w dniu 29 grudnia 2009 r.). Wszystkie wnioski zostały uznane za kompletne po dniu 28 grudnia 2009 r. i z powodu wyczerpania środków żaden wnioskodawca nie otrzymał pomocy. Jak pokazuje powyższa analiza, niezależnie od dnia złożenia wniosku, wezwanie do usunięcia braków było wysyłane dopiero w połowie grudnia. Odmienna sytuacja wystąpiła w województwie lubuskim. Wnioski zostały złożone w dniach 5 listopada 2009 r. (pierwsze wezwanie do uzupełnienia braków doręczone wnioskodawcy w dniu 3 grudnia 2009 r.), 16 listopada 2009 r. (pierwsze wezwanie do uzupełnienia braków doręczone w dniu 7 grudnia 2009 r.), 20 listopada 2009 r. (pierwsze wezwanie do uzupełnienia braków doręczone w dniu 11 grudnia 2009 r.), 25 listopada 2009 r. (pierwsze wezwanie do uzupełnienia braków doręczone w dniu 14 grudnia 2009 r.) oraz

30 listopada 2009 r. (pierwsze wezwanie do uzupełnienia braków doręczone w dniu 14 grudnia 2009 r.). Wszystkie wnioski zostały uznane za kompletne przed dniem 28 grudnia 2009 r. i wszyscy wnioskodawcy otrzymali pomoc. Podobna sytuacja wystąpiła w innych województwach – złożenie wniosku nawet w terminie znacznie wcześniejszym niż pozostali wnioskodawcy nie zwiększało szans otrzymania pomocy, gdyż pracownicy Agencji weryfikowali wnioski niezależnie od daty ich złożenia. Producenci składający wniosek w lubuskim Oddziale Regionalnym zawarli umowy o dofinansowanie, a wpływ na to miała praca tamtejszego Oddziału, gdzie wnioski zostały w bardzo krótkim czasie zweryfikowane. Ponadto, jak wynika z analizy skontrolowanych spraw, w niektórych przypadkach wnioski były uznawane za „kompletne” nie w dniu złożenia wniosku lub w dniu uzupełnienia braków, ale później. W konsekwencji znajdowały się dalej na liście uprawnionych do otrzymania dofinansowania (tak np. w skontrolowanych sprawach w kujawsko-pomorskim Oddziale Regionalnym ARiMR). Należy podkreślić, że w ramach kontroli sprawdzono bardzo niewiele wniosków dotyczących środka 2.2. „Działanie wodno-środowiskowe”, więc skontrolowanie pozostałych wniosków może wykazać znacznie więcej nieprawidłowości w działaniu Agencji.

Na tle przedmiotowej sprawy można zauważyć, że aktualna regulacja zawarta w rozporządzeniu w *sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwracania pomocy finansowej na realizację środków objętych osią priorytetową 2 - Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury, zawartą w programie operacyjnym "Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013"* może prowadzić do niepożądanych skutków. Wynika to z treści przepisu § 51 rozporządzenia, który stanowi, że pomoc jest przyznawana do wyczerpania środków finansowych, zgodnie z kolejnością złożenia prawidłowo wypełnionego i udokumentowanego wniosku o dofinansowanie. Jak zostało wykazane wyżej, terminy weryfikowania wniosków są różne i nie zawsze wynikają z kolejności złożenia pierwotnego wniosku. Uzależnienie otrzymania pomocy od kolejności złożenia prawidłowo wypełnionego i udokumentowanego wniosku prowadzi do uzależnienia otrzymania dofinansowania przez konkretnego beneficjenta od działania Agencji i prowadzonej przez jej

pracowników weryfikacji wniosków. Wykazane sytuacje pokazały, że terminy weryfikacji nie były zależne od czasu złożenia pierwotnego wniosku i w rezultacie pomoc trafiała do osób, które złożyły wniosek później, ale przeprowadzona weryfikacja i wezwania do usunięcia braków przez Agencję zostały wysłane wcześniej, dzięki czemu wnioskodawcy złożyli prawidłowo wypełniony wniosek wcześniej i otrzymali dofinansowanie. Otrzymanie dofinansowania przez konkretnego wnioskodawcę było też uzależnione od pracowników poszczególnych Oddziałów Regionalnych, np. w wielkopolskim Oddziale żaden z wnioskodawców nie otrzymał pomocy, a wezwanie do usunięcia braków zostało wysłane do wszystkich wnioskodawców w połowie grudnia 2009 r., mimo że część z nich wnioski złożyła wcześniej od pozostałych. Dokładna analiza skontrolowanych spraw w ramach środka 2.2 pod kątem daty złożenia wniosku oraz wysłania wezwania do uzupełnienia przez Agencję, a następnie daty w której wniosek był uznany za kompletny, pokazuje, że wnioski nie były weryfikowane w odpowiedniej kolejności zależnej od dnia złożenia wniosku. Ponadto bardzo różne były terminy weryfikacji wniosków przez poszczególne Oddziały. W większości spraw Agencja nie przekroczyła określonego w rozporządzeniu terminu 3 miesięcy, jednak przewidziany termin jest zbyt długi i nie prowadzi do sprawnego rozpatrywania wniosków przez Agencję, a w konsekwencji wnioskodawcy nie mogą otrzymać pomocy z uwagi na wyczerpanie środków. Ponadto przepisy umożliwiają Agencji wzywanie do uzupełnienia braków kilka razy np. gdy po wezwaniu i uzupełnieniu pracownik stwierdzi, że nadal brakuje pewnych dokumentów. W konsekwencji wnioskodawca zostaje wezwany powtórnie do uzupełnienia wniosku, a cała procedura weryfikacji znacząco się wydłuża.

Analiza weryfikacji wniosków przez Agencję pokazuje, że kolejność sprawdzania, a w konsekwencji wysłanie wezwania do uzupełnienia braków było niezależne od daty złożenia wniosku. Już w tym kontekście, w ocenie Rzecznika, można stwierdzić zaistnienie nieprawidłowości.

Stan prawny, który uzależnia otrzymanie dofinansowania od kolejności złożenia prawidłowo wypełnionego i udokumentowanego wniosku nie jest w mojej ocenie właściwy. Prowadzi do nierównego traktowania producentów, gdyż pomoc otrzymują wnioskodawcy, w stosunku do których pracownik Agencji przeprowadzi sprawną

weryfikację wniosku. Moim zdaniem, zasadne byłoby wprowadzenie odpowiednich zmian do rozporządzenia Ministra w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwracania pomocy finansowej na realizację środków objętych osią priorytetową 2 - Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury, zawartą w programie operacyjnym "Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013".

W związku z powyższym zwracam się do Pana Ministra, stosownie do przepisu art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. Z 2001, Nr 14 poz. 147 ze zm.), z uprzejmą prośbą o ponowne przeanalizowanie powyższej sprawy i podjęcie działań w celu niedopuszczenia do powstawania wskazanych nieprawidłowości w działaniu Oddziałów Regionalnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w przyszłości.

DYREKTOR ZESPOŁU
31.08.11
Mirosław Wróblewski

ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trocink

Jerzy Jędrzejewski